

ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМИ МЕНТОРИНГУ (НАСТАВНИЦТВА) В ЕКОНОМІЧНИХ ПРИВАТНИХ ВИЩИХ ШКОЛАХ ПОЛЬЩІ

Гавран М.І., Гавран В.Я.

Національний університет "Львівська політехніка"

Наскрізним завданням сучасної вищої освіти є формування креативного, розвинутого, висококультурного, конкурентоспроможного фахівця. Приватні вищі школи Польщі, які здебільшого пропонують економічну освіту, стали активними реалізаторами поставленого завдання.

Головним із критеріїв недержавного сектору є принцип індивідуального, суб'єктно-суб'єктного підходів у навчально-виховному процесі. Засади індивідуального підходу лежать в основі моделі виховання особистості, що знайшла практичне втілення у концепціях багатьох недержавних вищих шкіл США, Англії ще в 60-ті роки, але в Україні і Польщі вони отримали визнання і апробацію лише в 90-ті роки, тоді коли почали своє відродження приватні вищі навчальні заклади.

Вивчення розвитку та проблем становлення приватної вищої освіти Польщі стало об'єктом наукового дослідження багатьох польських та українських науковців (В. Дучмаля, М. Квієка, З. Крушевського, А. Василюк, І. Добрянського та ін.). Питання впровадження сучасних методів та форм навчання у приватних вищих школах Польщі вивчається К. Павловським, С. Карвалом та ін.

Аналіз наукових досліджень засвідчує тенденцію до якісного розвитку економічної приватної вищої освіти Польщі, тобто його головним завданням є не кількісне примноження (оскільки ринок праці вже насичений економічними фахівцями), а створення іміджу, певної марки економічної вищої школи, для чого здійснюється пошук та апробація нових форм та методів навчання і виховання. Одним із інноваційних методів вважаємо програму менторингу (наставництва), вивчення досвіду впровадження якої стало метою даного дослідження.

З перших днів існування приватна вища освіта Польщі була зорієнтована на підготовку фахівців економічних спеціальностей, оскільки вимогою ринку праці на поч. 1990-х років було забезпечення економістами, менеджерами, фінансистами. Недержавні вищі школи Польщі не лише потребують інших принципів організації праці, але й виконують особливі функції, такі як: впровадження нових форм праці, ефективних методів навчання; розроблення нового типу відносин між викладачем і студентом [3].

Вважаємо, що індивідуальний підхід до кожного студента, розвиток міжкомунікаційних взаємин між викладачем та студентом, прищеплення останньому потреби до самореалізації і самонавчання найбільшою мірою відбувається у приватних вищих школах, де кожний студент є найціннішим благом, оскільки оплачує своє навчання і розвиток навчального закладу. Погоджуємось із словами С. Карвали, який зазначає, що «сучасне навчання повинне сприяти особистому розвитку кожного студента, для цього важливими є партнерська атмосфера, де домінує підприємливість, зворотній зв'язок, індивідуалізація навчального процесу» [2, 57]. Він вказує, що саме менторинг є індивідуалізованою формою навчання, який базується на взаєминах викладач-студент, а його головним завданням є допомогти людям у становлення такими, якими вони хочуть стати. Автор аналізує багато визначень менторингу і дає власне, найбільш прийнятне для вищої освіти – «менторинг – це партнерська взаємодія між вчителем і учнем, зорієнтована на відкриття і розвиток потенціалу учня» [2, 67].

Для впровадження такої форми роботи економічні приватні вищі школи перш за все здійснюють пошук менторів (наставників), серед науково-дидактичних працівників, кращих випускників, бізнес структур, наукових осередків. Ця робота повинна бути добровільною справою, оскільки передбачає не просто передачу знань, а партнерську співпрацю, співпереживання, розвиток самосвідомості, пізнання самого себе через наставництво іншого. «Наставник підтримує підопічного в спосіб, який останній здатний найефективніше сприйняти і з якого зможе найбільше скористатися» [1, 202]. Ментор повинен прагнути, щоб його учень був навіть кращий за нього. «Учитель-ментор – нова іпостась учителя, тобто особи, яка відмовляється від ролі єдиного носія правди і скарбниці знань, а переймає на себе роль порадики і довіреної особи учня» [4, 39]

Впровадження програми менторингу стало надзвичайно актуальним завданням для економічних приватних вищих шкіл Польщі, адже вона здатна поглибити взаємозв'язки між суб'єктами навчання, прищепити інтерес і любов до навчання, навчального закладу, сприяти професійному зростанню. Комунікаційний контакт між ментором і учнем здійснюється на живо, а також через сучасні засоби зв'язку. Розглядаючи завдання менторингу, приватна школа повинна розробити найбільш відповідну до своїх потреб модель. Приміром, приватна Вища школа бізнесу – Національний університет Люїса (WSB-NLU) у Польщі за допомогою складного анкетування студентів і керуючого складу навчального закладу впроваджує власну модель менторингу [5]. Студенти, які візьмуть участь у цій програмі, мають змогу отримати позитивний досвід у своїй сфері фахових знань, усвідомити свої плюси і мінуси, відчути кваліфіковану підтримку і розуміння, стати ближчими до реалізації свого кар'єрного зростання, що, вочевидь, все разом допоможе стати в майбутньому не просто хорошим фахівцями, а лідерами.

Важливо також зауважити, що менторинг ефективно працює не лише у закладах вищої освіти, але і на підприємствах, в організаціях. Саме тому випускники вищих шкіл, пройшовши навчання завдяки програмі наставництва, в подальшому зможуть стати самі менторами, допомогти молодим людям у відкритті і реалізації власного потенціалу.

Оскільки у вищих навчальних закладах України немає практики використання вчителів-тьюторів і менторів у навчально-виховному процесі, тому приватні вищі школи застосовують альтернативні варіанти: індивідуальне навчальне консультування, групове наставництво, консультування диференційованих груп. Однак вивчення практики польських приватних вищих шкіл доводить, що сьогодні менторинг є одним із нових моделей організації навчального процесу, що сприяє індивідуалізації та поглибленню взаємозв'язків між суб'єктами навчання.

1. Гаврилів Н. Наставництво як інструмент сучасної освіти // *Humanities and social sciences 2009 (HSS-2009), 14-16 May 2009, Lviv, Ukraine.* – С. 201-202.

2. Karwala S. *Model mentoringu we wspolczesnej szkole wyzszej.*–Nowy Sacz, 2007. -123s.

3. Kruszewski Z. *Odbudowa szkol niepanstwowych w Polsce i ich funkcje spoleczno- edukacyjne.* – Plock, 2000. – 241 s.

4. Semkow Jerzy. *Szanse aktywności edukacyjnej w kształtowaniu człowieka kulturalnego; znaczenie nauczyciela-mentora w dyskursie interakcyjnym // Uczelnia oparta na wiedzy. Organizacja procesu dydaktycznego oraz zarządzanie wiedzą w ekonomicznym szkolnictwie wyższym / pod redakcją T.Gołębiowskiego, Warszawa, wrzesień 2005, s. 34-40.*

5. *Wyższa Szkoła Biznesu – National Louis University / <http://WSB-NLU.edu.pl/index2.php?nodeId=1+o+WSB-NLU>*